

Χαλδ. κ. ἀ.) Σάμ. Χίος (Πυργ.) 'μανάτ' Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἀμανέτιν Κύπρ. Πόντ. (Κερασ.) ἀμανέτι Ἡπ. Θήρ. Θράκ. (Σηλυβρ. κ. ἀ.) Καπ. (Ἀνακ.) Κρήτ. (Μονοφάτ. κ. ἀ.) Μακεδ. (Καστορ. κ. ἀ.) — Λεξ. Κομ. Λάουνδ. Περίδ. Ἡπίτ. ἀμανέτ' Θράκ. (Κομοτ. Μάδυν.) Ἰμβρ. Λέσβ. (Πάμφιλ.) ἐμανέτι Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Κρήτ. — Λεξ. Περίδ. Βυζ. Ἡπίτ. ἐμανέτ' Θράκ. (Ἀδριανούπ.)

Ἐκ τοῦ Ἀραβοτουρκ. *emanet*, παρ' ὃ καὶ *amanat*. Πβ. G Meyer ἐν Byzant. Zeitschr. 3 (1894) 155. Ἡ λ. καὶ παρὰ M Crusius Turcograec. 294.

Α) Κυριολ. **1)** Τὸ παρακατατεθειμένον πρὸς φύλαξιν πράγμα, παρακαταθήκη κοιν. καὶ Καπ. (Ἀνακ.) Πόντ. (Κερασ. Τραπ. Χαλδ. κ. ἀ.): *Μὰς τὸ ἄφησε γιὰ ἀμανάτι κοιν. Ἀφίνω σε τὴν ὥρα μ' ἀμανάτ' Χαλδ. Θέ μου, πὰρ' ἔ' ἀμανάτι σου!* (δηλ. τὴν ψυχὴν μου) Λάστ. || Ἄσμ.

Πὰρ μου, Θέ μου, τὴ ζωὴ ποῦ μοῦ 'χεις ἀμανέτι καὶ δὲ δορῶ νὰ πέφτω δὲξὸ το' ἀγάπης μου μεδέτι

Κρήτ. **β)** Συνεκδ. πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἐμπιστεύεται τις εἰς τὴν φροντίδα καὶ ἐπιμέλειαν ἄλλου πολλαχ. καὶ Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ. ἀ.): *Ὁ δεῖνα ἦταν ἀμανέτι 'ς τῆς θεῖας τὰ χέρια Θράκ. Ἀρρωστον ἔ' εὐὸν ἀμανάτ' ἔν'!* (ὁ ἀσθενὴς εἶναι ἰδικόν σου ἀμανάτι. Οὕτω λέγεται ὑπὸ τοῦ ἐμπιστευομένου τὴν ἐπιμέλειαν ἀσθενοῦς εἰς τὴν φροντίδα ἄλλου ἢ τοῦ ἐπικαλουμένου ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν βοήθειαν ἀγίου) Τραπ. Χαλδ. Πβ. ἀρχ. παρακαταθήκη. **γ)** Μικρὸν συνήθως πολῦτιμον ἀντικείμενον ριπτόμενον κατὰ τὸν *κλήδονα* ἐντὸς τοῦ ὑδροφόρου δοχείου Θράκ. (Κομοτ.) **2)** Ἐνέχυρον, ὑποθήκη, συνήθως μετὰ τοῦ ρ. *βάζω κοιν.*: *Ἐβαλε τὰ σκουλαρίκια τῆς ἀμανάτι. Ἦρθε 'ς τὴν ἀνάγκη νὰ βάλλῃ τὸ ρολόγι τοῦ ἀμανάτι γιὰ νὰ πάρῃ λίγα χρήματα. Θέλει νὰ βάλλῃ τὸ σπῆτι τοῦ ἀμανάτι κοιν. Συνών. ἀμάχι.*

3) Ταχυδρομικὸν δέμα περιέχον διάφορα πράγματα, τὸ ὁποῖον παραδίδεται εἰς εἰδικὸν ταχυδρόμον λεγόμενον *ἀμανετζήν* πρὸς μεταφορὰν Ἀμοργ. Θράκ. (Κομοτ.) Ἰμβρ. Λέσβ. (Πάμφιλ. κ. ἀ.) Μεγίστ. Πόντ. (Χαλδ.) Τήν. Συνών. *ἀποδοσίδι*. **β)** Ἐντολή, παραγγελία Κρήτ. Μακεδ. Πόντ. (Κερασ.) || Ἄσμ.

Σ' ἀφίνω, κόρη μ', κ' ἔχε γειά, σ' ἀφίνω κι ἀμανέτι, τὰ μὴλ' ἀπὸ τὸν κόρφο σου ἄλλος νὰ μὴν τὰ πιάσῃ Μακεδ.

Τότε σ' ἀφίνω τὴν ὑγειάν, σ' ἀφίνω ἀμανέτιν

Κερασ. **4)** Τὸ ἐντὸς δέματος ἀποστελλόμενον εἰς τὴν μνηστὴν ὡς ἀρραβὼν πολῦτιμον δῶρον, οἶον χρυσοῦν κόσμημα, χρυσᾶ νομίσματα κττ. Κρήτ.: *Ἡ κοπελλιά εἶναι δική σας καὶ φέρετέ μας ἀμανέτι.*

Β) Μεταφ. **1)** Ἡ ψυχὴ (ἢ ὁποία εἶναι οἶονεῖ παρακαταθήκη τοῦ Θεοῦ δοθεῖσα πρὸς φύλαξιν εἰς τὸν ἄνθρωπον) Ἡπ.: Φρ. *Τοῦ παίρνω τ' ἀμανάτι* (τὸν φονεύω).

2) Ἄνθρωπος ἀργός, ράθυμος, ἄχρηστος (ἐκ τῆς ἐννοίας τῶν ἀχρησιμοποίητων μενόντων ἐνεχύρων) Πελοπ. (Βούρβουρ. Μεγαλόπ. κ. ἀ.): *Ποιός; τὸ ἀμανάτι νὰ σοῦ κάνῃ δουλειά; Βούρβουρ. Συνών. ἀμάχι, ἀποδοσίδι, σημάδι.*

Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. Ἀμανάτς (ἐκ τοῦ Ἀμανάτης) καὶ ὡς ἐπών. Πόντ. (Κοτύωρ. Χαλδ.)

ἀμανατιάζω Πελοπ. — Λεξ. Μ. Ἐγκυκλ. 'μανατιάζου Στερελλ. (Αἰτωλ. κ. ἀ.) — Δλουκόπ. Ποιμεν. Ρούμελ. 169 Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμανάτι.

1) Δίδω πρᾶγμα τι ὡς ἐνέχυρον, ὡς παρακαταθήκην, *βάζω ἀμανάτι* ἔνθ' ἄν.: *Θὰ 'μανατιάσουμι τοῦ σπῆτ' μας*

*νὰ πάρουμι λιφτά Αἰτωλ. 2) Ὀρίζω τινὰ εἰς τινὰ ὑπηρεσίαν Στερελλ. (Αἰτωλ. κ. ἀ.) — Δλουκόπ. ἔνθ' ἄν.: *Στ' ἄλλα βουνήσια χωριά... ὅσα σπῆτια θρέφουν γιδερά, ἕνα ἀπὸ τὰ μέλη τῆς οἰκογένειας τὸ 'μανατιάζουν μὲ τὰ μανάγια Δλουκόπ. ἔνθ' ἄν.**

Πβ. ἀμανατεύω.

ἀμανές ὁ, κοιν. 'μανές Θράκ. (Ἀδριανούπ. Κομοτ. Σαρεκκλ. Σηλυβρ.) Ἰμβρ. Ἰων. (Σμύρν.) Κωνπλ. Λυκ. (Λιβύσσ.) Σάμ.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *emané*.

1) Ἄσμα, εἰς τὸ ὁποῖον παρεμβάλλεται πολλάκις ἡ λέξις *ἀμὰν* καὶ τὸ ὁποῖον ἄδεται κατὰ τὴν Τουρκικὴν μελωδίαν κοιν.: *Τραγουδεῖ ἀμανέ.* || Φρ. *Παίρνει ψηλὰ ἢ παίρνει πολὺ ψηλὰ τὸν ἀμανέ* (ὑπερηφανεύεται, μεγαλαυχεῖ. Συνών. φρ. *παίρνει ψηλὰ τὸ χερουβικό*) κοιν. Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. *Μανές* καὶ ἐπών. Θήρ. **2)** Τὸ κατὰ τὸν *κλήδονα* ἀπαγγελλόμενον δίστιχον, ἐξ οὗ μαντεύονται Θράκ. (Κομοτ.) **3)** Κατὰ πληθ. *μανέδης*, μικραὶ ταινίαι χρωματιστοῦ χάρτου, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶναι ἐπιγεγραμμένα δίστιχα. Αὗται περιέχονται εἰς εἰδὸς τι ζαχαροπήκτων καὶ διανεμόμεναι κατὰ τοὺς ἀρραβῶνας καὶ τοὺς γάμους χρησιμεύουν πρὸς μαντείαν Θράκ. (Κομοτ.) **β)** Πληθ. ζαχαρόπηκτα περιέχοντα 'μανέδης (ἰδ. σημ. 3) Θράκ. (Κομοτ.) **4)** Λόγος ψευδῆς, ἀπατηλὸς Σάμ.: *Θὰ εἶναι 'μανές αὐτὸ π' μοῦ 'πι.*

ἀμανετζής ὁ, πολλαχ. *ἀμανιτζής* Λέσβ. (Πάμφιλ. κ. ἀ.) *ἀμανατζής* Πόντ. *ἀμανετσης* Θράκ. (Σηλυβρ.) Κωνπλ.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *emanetçi*.

Ὁ μεταφέρων δέματα περιέχοντα χρήματα καὶ ἐπιστολὰς ἀπὸ τόπου τινὸς εἰς ἄλλον, ἰδιωτικὸς ταχυδρόμος.

ἀμανή ἡ, Χίος

Ἐκ τοῦ αὐτόθι τοπων. Ἀμανή, ὄροπεδίου χρησιμεύοντος ὡς κοινῆς νομῆς τῶν περιοικούντων, ὃ ἐκ τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. *μανός*. Ἰδ. Κ' Ἀμαντ. ἐν Ἀθηνᾶ 22 (1910) 195 καὶ ἐν Χιακ. Χρον. 2 (1914) 100 καὶ Λεξ. Ἐλευθερουδ. (λ. Μάνη). Πβ. καὶ Μάνη ὄρος Μεσσηνίας, Μάνη χώρα Λακωνίας Πελοποννήσου.

1) Μέρος ἀδέσποτον: Φρ. *Ἐδῶ δὲν εἶναι ἀμανή!* **2)** Καιρὸς κατάλληλος, καλὴ εὐκαιρία πρὸς ἐκμετάλλευσιν: *Ἦθρεν ἀμανή κ' ἤκαμεν τὴ δουλειά του καθὼς ἤελε.*

ἀμάνικος ἐπίθ. Πόντ. (Κερασ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ οὐσ. *μανίκι*.

Ὁ μὴ ἔχων μανίκια, ἥτοι χειρῖδας, ἀχειριδῶτος, ἐπὶ ἐνδύματος. Συνών. *ἀμανίκωτος* (I) 1.

ἀμανίκωτος ἐπίθ. (I) Ἄνδρ. Θράκ. (Σαρεκκλ.) κ. ἀ. Πόντ. (Κερασ.) — Λεξ. Λάουνδ. *ἀμανίκουτους* Μακεδ

Τὸ μεσν. ἐπίθ. *ἀμανίκωτος*.

1) Ἀμάνικος, ὃ ἰδ., Θράκ. (Σαρεκκλ.) Μακεδ. Πόντ. (Κερασ.) — Λεξ. Λάουνδ. **2)** Ὁ μὴ ἔχων μανίκι, ἥτοι λαβὴν, ἐπὶ μαχαίριου Ἄνδρ. Θράκ. (Σαρεκκλ.) κ. ἀ.: *Τὸ μαχαίρι ἔμεινε ἀμανίκωτο Σαρεκκλ.*

ἀμανίκωτος ἐπίθ. (II) Μεγίστ. Πόντ. (Οἶν.) — Λεξ. Ἡπίτ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *μανικωτός* < *μανικώνω* (II).

1) Ὁ μὴ ἔχων ἢ μὴ φορῶν μανίκαν, ἥτοι χειριδωτὸν ἔνδυμα Μεγίστ. : Παροιμ.

*Ἦσαν ἑ ἀμαλλες μαλλιά τσ' ἑ ἀπλυντες σαπούνια,
ἦσαν τσ' ἑ ἀμανίκοτες μανίτσες τσ' ἐφορέσαν*

(ἐπὶ ἀναξίων ἢ ἀνθρώπων κατωτάτης κοινωνικῆς τάξεως ἀπροσδοκῆτως πλουτησάντων ἐκ κληρονομίας ἢ ὅπωςδῆποτε ἄλλως). Πβ. ἀκαμισίαστος, ἀκάμισος, ἀκαμισωτος. 2) Μεταφ. πτωχός, δυστυχής Μεγίστ. Πόντ. (Οἶν.) — Λεξ. Ἡπίτ. : Φρ. Ἀκλερος κὶ ἀμανίκοτος (ἐπὶ ἐσχάτης πενίας) Οἶν. || Παροιμ. φρ. Ἀς δουλεύουν ἑ μανικωμένοι γιὰ τοὺς ἀμανίκοτους (ὅτι οἱ πλούσιοι θὰ τρέφουν ἢ ὀφείλουν νὰ τρέφουν τοὺς πτωχοὺς) Μεγίστ. Συνών. ἀκληρος 2, ἔρημος, κακόμοιρος, κακορρίζικος, μίζερος.

ἀμάνιστος ἐπίθ. Πόντ. (Τραπ.) — Λεξ. Κομ. Λάουνδ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *μανιστός < μανίζω. Ἡ λ. καὶ παρὰ Βλάχ.

1) Ὁ μὴ καταληφθεὶς ὑπὸ λύπης Πόντ. (Τραπ.) 2) Ὁ μὴ καταληφθεὶς ὑπὸ ὀργῆς, ἀόργητος Λεξ. Κομ. Λάουνδ.

ἀμανιτάγκαθο τό, ἀμάρτ. ἀμανιτάγαθο Πάρ. (Παροιμ.) ἀμαν'τάγαθο Πάρ. (Λεῦκ.) ἄμανιτάγαθο Πελοπν. (Τρίκκ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀμανίτης καὶ ἀγκάθι.

Εἶδος ἀκανθώδους φυτοῦ.

ἀμανιταρξά ἡ, Πάρ. ἀμανιταρὲ Δ.Κρήτ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμανίτης καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -αρξά, περὶ ἧς πβ. λ. ἀβγαρέα.

1) Οἱ ἐκ τῆς αὐτῆς ρίζης δύο ἢ τρεῖς συμφυόμενοι μύκητες Πάρ. 2) Τόπος, ἐνθα φύονται μύκητες Δ.Κρήτ. Συνών. ἀμανιτξά, ἀμανιτότοπος.

ἀμανιτξά ἡ, ἀμάρτ. ἀμανιτξά Κρήτ. (Γέργερ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμανίτης καὶ τῆς περιεκτικῆς καταλ. -ξά.

Ἀμανιταρξά 2, ὁ ἰδ.

ἀμανίτης ὁ, Κρήτ. (Βιάνν. Γέργερ. κ. ἄ.) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Νίσυρ. Πάρ. Πελοπν. (Ἀρκαδ. κ. ἄ.) Χίος (Νένητ. κ. ἄ.) ἀμάνιτας Κῶς Πάρ. ἀμάν'τας Πάρ. (Λεῦκ.) ἀμανίκης Χίος (Μεστ.) ἀμονίτης Χίος (Πυργ.) ἄμανίτης Ἀνδρ. Εὔβ. (Κύμ.) Κίμωλ. Κρήτ. Κύπρ. Κωνπλ. Ρόδ. Σάμ. Σίφν. Σῦρ. ἄμανίτος Μέγαρ. ἄμάνιτας Κύθν. ἀμανίτης Κρήτ. (Ρέθυμν. κ. ἄ.) ἀμανίτα ἡ, Πελοπν. (Ἀρκαδ. Γορτυν. κ. ἄ.) ἄμανίτα Ἀθῆν. Β.Εὔβ. Πελοπν. (Κλουτσινοχ. Τρίκκ.) κ. ἄ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἀμανίτης. Ὁ τύπ. ἀμάνιτας κατὰ μεταπλασμόν, περὶ οὗ ἰδ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 1,190. Τὸ δμάνίτης μετὰ προθετ. ο ἐκ τοῦ ἄμανίτης. Ὁ τύπ. ἄμανιτος διὰ μεταπλασμόν. Πβ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 2,3 καὶ ἐν Ἐπιστ. Ἐπετ. Πανεπ. 12 (1915/6) 3. Τὸ ἄμανίτης καὶ παρὰ Βλάχ.

1) Φυτὰ διάφορα τοῦ γένους ἀγαρικοῦ (agaricus) τῆς τάξεως τῶν μυκήτων (fungi), μύκητες ἐνθ' ἄν. : Ὁ δεῖνα ξαφνικὰ προβαίρνει σὰν τὸν ἀμανίτη Κρήτ. Φτῶειάνω ἄμανιτες μὲ τυρὶ τῶαί μὲ βούτυρο Κλουτσινοχ. || Ἄσμ.

Ἀμανίτη, κουκουλλίτη, δεῖξε μου τὸν ἀδερφό σου,
μὴ βγάλω τὸ σπαθάκι μου νὰ κόψω τὸ λαιμό σου

(ἐμφδ. πρὸς εὐρεσιν μυκήτων) Κρήτ. Συνών. μανιτάρι. Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. Μανίτης καὶ ὡς ἐπών. Κρήτ. 2)

Ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν λωποδυτῶν χρηματοφυλάκιον πλήρες καὶ ἐξωγκωμένον πολλαχ. β) Εἶδος λωποδυτικῆς μεθόδου πρὸς ἀφαίρεσιν χρημάτων διὰ χρηματοφυλακίου Πελοπν. (Κλουτσινοχ.) : ἄμανίτα μου ἄκανες (μὲ ἐξηπάτησες διὰ τῆς μεθόδου τοῦ ἀμανίτου). Συνών. μανιτάρι, πορτοφόλι.

ἀμανιτοθέμι τό, Ρόδ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμανίτης καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -θέμι. Πβ. ΓΧατζιδ. ἐν Ἀθηνᾶ 22 (1910) 245.

Μέγα πλῆθος, ἀφθονία μυκήτων.

ἀμανιτολόγος ὁ, Κρήτ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμανίτης καὶ τοῦ -λόγος, περὶ οὗ ὡς παραγωγικῆς καταλ. ἰδ. ΓΧατζιδ. ἐν Ἀθηνᾶ 22 (1910) 247.

Ὁ συλλέγων ἀμανίτας, ἥτοι μύκητας.

ἀμανιτολογῶ Κρήτ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμανιτολόγος.

Συλλέγω μύκητας.

ἀμανιτότοπος ὁ, ἀμάρτ. ἄμανιτότοπος Θήρ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀμανίτης καὶ τόπος.

Τόπος, ὅπου φύονται μύκητες. Συνών. ἀμανιταρξά, ἀμανιτξά.

ἀμανιτόφουσκα ἡ, Κρήτ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀμανίτης καὶ φούσκα.

Εἶδος εὐτελοῦς μύκητος.

ἀμάννωτος ἐπίθ. Πόντ. (Σάντ. Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *μάννωτος < μάννω.

Ὁ στερούμενος μητρὸς, ἀμήτωρ ἐνθ' ἄν. : Γνωμ.

Ἀκύρωτος κὶ ἀμάννωτος καὶ ὀρφανός 'ς σὸν κόσμον (ἐπὶ πλήρους ὀρφανίας) Σάντ. Συνών. πεντάρφανος. Πβ. ἀκύρωτος.

ἀμανοῦσα ἡ, Χίος

Θηλ. τοῦ ἐθνικοῦ ὄν. *Ἀμανούσης (ἀπὸ τοῦ ὀροπεδίου Ἀμανή). Πβ. ἀμανή.

Εἶδος ἀγρίου λαχάνου.

ἀμάντα ἡ, Κύπρ.

Πιθανῶς ἐκ τοῦ Γαλλ. *amende* = χρηματικὴ ποινή. Πβ. ΣΜενάρδ. ἐν Ἀθηνᾶ 12 (1900) 374. Ἦδη ἐν χειρογρ. τοῦ 17ου αἰῶνος ἀμάντα = χάρις, ἔλεος. Ἰδ. Λαογρ. 8 (1921/5) 147.

Ἦσυχία, συνήθως μετὰ τῶν ρ. ἔχω καὶ βροῖσκω : Μακάρι ν' ἀπέθανα νὰ βρεν ἡ ψυχή μου ἀμάνταν! Ἐν ἔδει μῆτε παμὸν μῆτε ἀμάνταν.

ἀμάνταλος ἐπίθ. Πόντ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ οὐσ. μάνταλος.

Ὁ στερούμενος μανδάλου.

ἀμαντάλωτα ἐπίρρ. πολλαχ. ἀμαδάλωτα Κρήτ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀμαντάλωτος.

